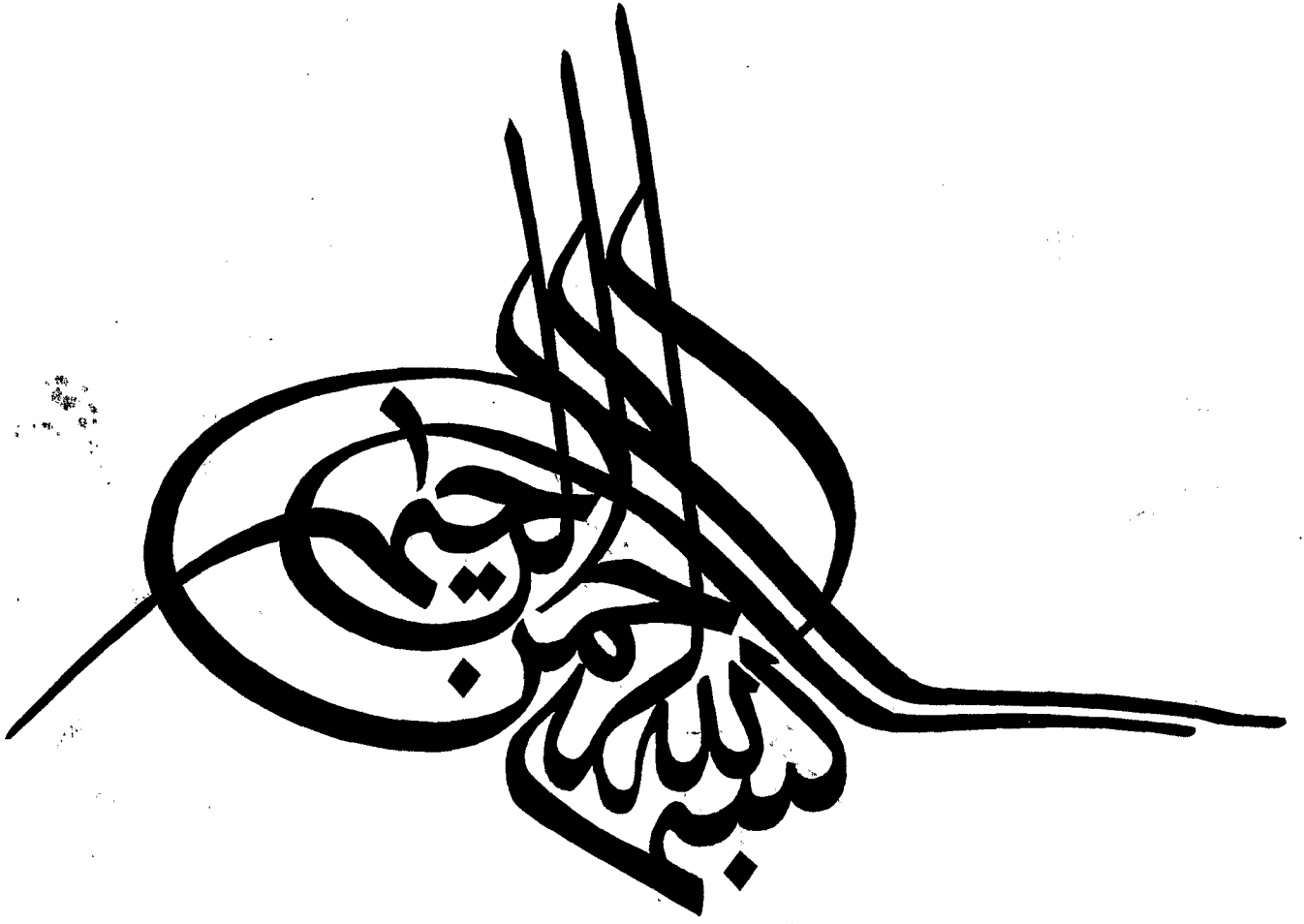

Handwritten notes in the top right corner, including a horizontal line and some illegible characters.

10.0001

Handwritten mark or symbol in the bottom right corner.

دانشگاه پیام نور تهران

دانشکده علوم انسانی و اجتماعی

عنوان پایان نامه:

بررسی جامعه شناختی نگرش ها و ارزش های های اجتماعی دو نسل (والدین - فرزندان)

در شهر هشتگرد در سال ۸۴

جهت دریافت مدرک کارشناسی ارشد

رشته جامعه شناسی

دانشجو:

ابوالفضل اصل روستا

استاد راهنما:

بیژن زارع

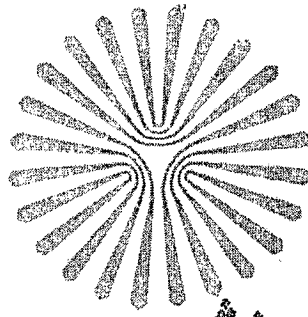
استاد مشاور:

غلامرضا ارجمندی

اسفند: ۸۴

۱۳۸۷ / ۲ / ۱۴

۱۴۵۰۵۱

دانشگاه پیام نور
په

دانشگاه پیام نور - تهران - مرکز علمی و فناوری	
کلاس درس	H
شماره ثبت	۳۳۷
تاریخ ثبت	۸۵/۲/۹

تصویب نامه

پایان نامه تحت عنوان

بررسی جامعه شناختی تفاوت نگرش ها و ارزش های اجتماعی بین دو نسل (جوانان - والدین) در حوزه خانواده در شهر هشتگرد قدیم

تصویب
شماره

نمره : ۱۸ درجه ارزشیابی :

تاریخ دفاع 84/12/20

اعضای هیات داوران :

امضاء

مرتبه علمی

هیات داوران

نام و نام خانوادگی

استاد راهنما
استاد مشاور
استاد داور

استاد راهنما

استاد مشاور

استاد داور

1- آقای دکتر بیژن زارع

2- آقای دکتر ارجمندی

3- آقای دکتر ذکاوتی

3- آقای دکتر ارجمندی نماینده گروه

۱۳۸۷ / ۲ / ۱۳

تقدیم به:

پدر بزرگوار و دلیل راه زندگیم

که بوسیدن دستهای پر تلاش او
کمترین سپاس من خواهد بود.

تقدیم به:

مادر خوبم، امید زندگیم

که با صبوری و دلسوزی اش
امید به زندگی را به من آموخت.

تقدیر و تشکر

ابتدا خداوند را شاکرم که به من آنچنان نیرویی بخشید که بتوانم این نوشته را به پایان برسانم.

از آقای دکتر زارع به خاطر راهنمایی‌ها و درایت‌های ایشان در تهیه و تدوین پایان‌نامه سپاسگزارم.

از آقای دکتر ارجمندی، استاد بزرگوار به دلیل ارائه پیشنهادهای سازنده صمیمانه تشکر می‌کنم.

جا دارد از آقای دکتر نایی به خاطر راهنمایی‌هایشان در تهیه پرسشنامه قدردانی کنم.

در آخر از تمام دوستان و کسانی که مرا در تهیه این تحقیق کمک کردند تقدیر و تشکر می‌کنم.

امید است این پایان‌نامه به عنوان ذره‌ای از یک حلقه در زنجیره پیوسته علم و عمل به سهم خود تأثیرگذار باشد.

فصل اول : کلیات

۲ مقدمه
۴ بیان مسأله
۶ اهمیت و ضرورت تحقیق
۷ اهداف تحقیق

فصل دوم : بررسی مفاهیم ، ادبیات و چارچوب نظری

۹ مقدمه
۱۰ تعریف و تحدید مفاهیم
۱۰ ۱- تعریف و تحدید مفهوم ارزش
۱۱ ۱-۱- ویژگی های ارزش ها
۱۳ ۱-۲- نظام ارزش ها
۱۴ ۱-۳- کارکردهای ارزش ها و نظام ارزش ها
۱۵ ارزش و مفاهیم مشابه
۱۵ ۱-۴- ارزش و هنجار
۱۵ ۱-۵- ارزش و باور
۱۶ ۱-۶- ارزش و انگیزه
۱۶ ۱-۷- ارزش و نیاز
۱۷ ۱-۸- ارزش های اجتماعی
۱۸ ۲- تعریف و تحدید مفهوم نگرش
۱۸ ۲-۱- تعریف نگرش
۱۹ ۲-۲- اجزا تشکیل دهنده نگرش
۲۰ ۲-۳- ویژگی های نگرش
۲۰ ۲-۴- تکوین نگرش ها
۲۱ ۳- تعریف و تحدید مفهوم نسل
۲۱ ۳-۱- تعریف نسل
۲۲ ۳-۲- تعریف مفهوم نسل از دیدگاه صاحب نظران
۲۲ ۳-۲-۱- کارل مانهایم

۲۳ ۳-۲-۲- دایمی
۲۴ ۳-۲-۳- هنک بیکر
۲۵ ۳-۲-۴- کرتزل
۲۶ جایگاه نسلی
۲۷ پدیده شکاف نسلی

اجتماعی شدن (جامعه پذیری)

۲۹ مقدمه
۳۰ خانواده و تأثیر آن در شکل گیری ارزش ها و نگرش ها
۳۱ رسانه های جمعی و تأثیر آن در شکل گیری ارزش ها و نگرش ها
۳۳ نتیجه گیری

مطالعات تجربی انجام شده

۳۴ ۱- مطالعا داخل کشور
۳۹ ۲- مطالعات خارج از کشور
۴۲ نتیجه گیری

چارچوب نظری تحقیق

۴۳ نظریه های موجود در باب موضوع مورد مطالعه
۴۳ ماکس وبر
۴۴ رونالد اینگلهارت
۴۵ تالکوت پارسونز
۴۸ آنتونی گیدنز
۴۹ مسعود چلبی
۵۰ گوردن آلپورت
۵۱ میلتون روکیج
۵۳ تئوری قشربندی سنی
۵۵ انتخاب چارچوب نظری مناسب
	متغیرهای زمینه ای
۵۷ اشتغال والدین
۵۸ طبقه اجتماعی - اقتصادی
۵۹ آموزش

سن	۵۹
جنسیت	۶۰
مدل تحلیلی تحقیق	۶۱
فرضیه های تحقیق	۶۲

فصل سوم: روش شناسی تحقیق

تعریف متغیرها	۶۴
جنس	۶۴
پایگاه اجتماعی - اقتصادی	۶۴
سن	۶۵
رسانه ها	۶۵
نگرش ها و ارزش های اجتماعی	۶۵
روش تحقیق و تکنیک گردآوری داده ها	۶۸
جامعه آماری و تعداد نمونه	۶۸
روش نمونه گیری	۶۹
واحد تحلیل و سطح مشاهده	۷۰
اعتبار	۷۰
فنون تجزیه و تحلیل اطلاعات	۷۱

فصل چهارم: یافته های تحقیق

نتایج توصیفی	۷۳
۱- بررسی توزیع فراوانی جنس فرزندان	۷۳
۲- بررسی توزیع فراوانی سن فرزندان	۷۳
۳- بررسی توزیع فراوانی میزان تحصیلات فرزندان	۷۴
۴- بررسی توزیع فراوانی شغل فرزندان	۷۵
۵- بررسی توزیع فراوانی درآمد فرزندان	۷۶
۶- بررسی توزیع فراوانی جنس والدین	۷۶
۷- بررسی توزیع فراوانی سن والدین	۷۷
۸- بررسی توزیع فراوانی شغل والدین	۷۷
۹- بررسی توزیع فراوانی سطح تحصیلات همسر	۷۸

- ۱۰- بررسی توزیع فراوانی سطح تحصیلات والدین ۷۹
- ۱۱- بررسی توزیع فراوانی شغل همسر ۸۰
- ۱۲- بررسی توزیع فراوانی سن ازدواج پسر ۸۰
- ۱۳- بررسی توزیع سن ازدواج دختران ۸۱
- نتایج تحلیلی ۸۲
- ۱- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال سوم ۸۲
- ۲- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال چهارم ۸۳
- ۳- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال پنجم ۸۵
- ۴- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال ششم ۸۶
- ۵- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال هفتم ۸۷
- ۶- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال هشتم ۸۸
- ۷- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال نهم ۹۰
- ۸- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال دهم ۹۱
- ۹- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال یازدهم ۹۲
- ۱۰- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال دوازدهم ۹۳
- ۱۱- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال سیزدهم ۹۵
- ۱۲- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال چهاردهم ۹۶
- ۱۳- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال پانزدهم ۹۷
- ۱۴- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال شانزدهم ۹۹
- ۱۵- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال هفدهم ۱۰۰
- ۱۶- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال هجدهم ۱۰۲
- ۱۷- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال نوزدهم ۱۰۳
- ۱۸- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال بیستم ۱۰۵
- ۱۹- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال بیست و یکم ۱۰۶
- ۲۰- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال بیست و دوم ۱۰۸
- ۲۱- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال بیست و سوم ۱۰۹
- ۲۲- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال بیست و چهارم ۱۱۰
- ۲۳- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال بیست و پنجم ۱۱۲
- ۲۴- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال بیست و ششم ۱۱۳

۱۱۴	۲۵- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال بیست و هفتم
۱۱۵	۲۶- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال بیست و هشتم
۱۱۷	۲۷- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال بیست و نهم
۱۱۸	۲۸- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال سی ام
۱۱۹	۲۹- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال سی و یکم
۱۲۰	۳۰- بررسی توزیع فراوانی و آزمون سوال سی و دوم
۱۲۲	بررسی فرضیه‌های تحقیق

فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادها

۱۲۵	خلاصه و نتیجه‌گیری
۱۴۱	پیشنهادها
۱۴۱	پیشنهادهای پژوهشی
۱۴۱	پیشنهادهای اجرایی
۱۴۲	ضمائم

فهرست جداول

- جدول ۳-۱ متغیرهای تحقیق و مشخصات آنها ۶۷
- جدول ۴-۲ توزیع فراوانی جنس پاسخگویان جوان ۷۳
- جدول ۴-۳ توزیع فراوانی سن پاسخگویان جوان ۷۳
- جدول ۴-۴ توزیع فراوانی میزان تحصیلات پاسخگویان جوان ۷۴
- جدول ۴-۵ توزیع فراوانی شغل پاسخگویان جوان ۷۵
- جدول ۴-۶ توزیع فراوانی درآمد پاسخگویان جوان ۷۶
- جدول ۴-۷ توزیع فراوانی جنس والدین ۷۶
- جدول ۴-۸ توزیع فراوانی سن والدین ۷۷
- جدول ۴-۹ توزیع فراوانی شغل والدین ۷۷
- جدول ۴-۱۰ توزیع فراوانی سطح تحصیلات همسر ۷۸
- جدول ۴-۱۱ توزیع فراوانی سطح تحصیلات والدین ۷۹
- جدول ۴-۱۲ توزیع فراوانی شغل همسر ۸۰
- جدول ۴-۱۳ توزیع فراوانی سن ازدواج پسران ۸۰
- جدول ۴-۱۴ توزیع فراوانی سن ازدواج دختران ۸۱
- جدول ۴-۱۵ توزیع فراوانی ملاک زیبایی یا نجابت ۸۲
- جدول ۴-۱۶ آزمون های آماری جهت استفاده تحلیل سوال سوم ۸۲
- جدول ۴-۱۷ توزیع فراوانی ملاک تحصیلات بالا یا اصالت خانوادگی ۸۳
- جدول ۴-۱۸ آزمون های آماری جهت استفاده تحلیل سوال چهارم ۸۴
- جدول ۴-۱۹ توزیع فراوانی ملاک زیبایی یا پولدار بودن ۸۵
- جدول ۴-۲۰ آزمون های آماری جهت استفاده تحلیل سوال پنجم ۸۵
- جدول ۴-۲۱ توزیع فراوانی توانایی تأمین معاش یا نجابت ۸۶
- جدول ۴-۲۲ آزمون های آماری تحلیل سوال ششم ۸۷
- جدول ۴-۲۳ توزیع فراوانی تحصیلات بالا یا پولدار بودن ۸۷
- جدول ۴-۲۴ آزمون های آماری تحلیل سوال هفتم ۸۸
- جدول ۴-۲۵ توزیع فراوانی ملاک زیبایی یا خوش اخلاقی ۸۹
- جدول ۴-۲۶ آزمون های آماری تحلیل سوال هشتم ۸۹
- جدول ۴-۲۷ توزیع فراوانی ملاک پولدار بودن یا نجابت ۹۰

- جدول ۴-۲۸- آزمون های آماری تحلیل سوال نهم ۹۰
- جدول ۴-۲۹- توزیع فراوانی ملاک تحصیلات بالا یا نجابت ۹۱
- جدول ۴-۳۰- آزمون های آماری تحلیل سوال دهم ۹۱
- جدول ۴-۳۱- توزیع فراوانی ملاک زیبایی یا اصالت خانوادگی ۹۲
- جدول ۴-۳۲- آزمون های آماری تحلیل سوال یازدهم ۹۳
- جدول ۴-۳۳- توزیع فراوانی ملاک پولدار بودن یا خوش اخلاقی ۹۳
- جدول ۴-۳۴- آزمون های آماری تحلیل سوال دوازدهم ۹۴
- جدول ۴-۳۵- توزیع فراوانی ملاک تحصیلات بالا یا خوش اخلاقی ۹۵
- جدول ۴-۳۶- آزمون های آماری تحلیل سوال سیزدهم ۹۵
- جدول ۴-۳۷- توزیع فراوانی ملاک پولدار بودن یا اصالت خانوادگی ۹۶
- جدول ۴-۳۸- آزمون های آماری تحلیل سوال چهاردهم ۹۷
- جدول ۴-۳۹- توزیع فراوانی ملاک تحصیلات بالا یا توانایی تأمین معاش ۹۷
- جدول ۴-۴۰- آزمون های آماری تحلیل سوال پانزدهم ۹۸
- جدول ۴-۴۱- توزیع فراوانی ملاک خوش اخلاقی یا اصالت خانوادگی ۹۹
- جدول ۴-۴۲- آزمون های آماری تحلیل سوال شانزدهم ۹۹
- جدول ۴-۴۳- توزیع فراوانی ملاک زیبایی یا تحصیلات بالا ۱۰۰
- جدول ۴-۴۴- آزمون های آماری تحلیل سوال هفدهم ۱۰۱
- جدول ۴-۴۵- توزیع فراوانی ملاک توانایی تأمین معاش یا خوش اخلاقی ۱۰۲
- جدول ۴-۴۶- آزمون های آماری تحلیل سوال هجدهم ۱۰۲
- جدول ۴-۴۷- توزیع فراوانی ملاک زیبایی یا توانایی تأمین معاش ۱۰۳
- جدول ۴-۴۸- آزمون های آماری تحلیل سوال نوزدهم ۱۰۴
- جدول ۴-۴۹- توزیع فراوانی توانایی تأمین معاش یا اصالت خانوادگی ۱۰۵
- جدول ۴-۵۰- آزمون های آماری تحلیل سوال بیستم ۱۰۵
- جدول ۴-۵۱- توزیع فراوانی معاشرت قبل از ازدواج دختر و پسر ۱۰۶
- جدول ۴-۵۲- آزمون های آماری تحلیل سوال بیست و یکم ۱۰۷
- جدول ۴-۵۳- توزیع فراوانی موافقت والدین با ازدواج ۱۰۸
- جدول ۴-۵۴- آزمون های آماری تحلیل سوال بیست و دوم ۱۰۸

- جدول ۴-۵۵- توزیع فراوانی ازدواج باشکوه و پر خرج ۱۰۹
- جدول ۴-۵۶- آزمون های آماری تحلیل سوال بیست و سوم ۱۱۰
- جدول ۴-۵۷- توزیع فراوانی ازدواج فامیلی ۱۱۰
- جدول ۴-۵۸- آزمون های آماری تحلیل سوال بیست و چهارم ۱۱۱
- جدول ۴-۵۹- توزیع فراوانی لازمه ازدواج عشق است ۱۱۲
- جدول ۴-۶۰- آزمون های آماری تحلیل سوال بیست و پنجم ۱۱۲
- جدول ۴-۶۱- توزیع فراوانی عدم تفاهم ۱۱۳
- جدول ۴-۶۲- آزمون های آماری تحلیل سوال بیست و ششم ۱۱۳
- جدول ۴-۶۳- توزیع فراوانی میزان مطالعه کتاب ۱۱۴
- جدول ۴-۶۴- آزمون های آماری جهت تحلیل سوال بیست و هفتم ۱۱۵
- جدول ۴-۶۵- توزیع فراوانی میزان مطالعه روزنامه ۱۱۵
- جدول ۴-۶۶- آزمون های آماری جهت تحلیل سوال بیست و هشتم ۱۱۶
- جدول ۴-۶۷- توزیع فراوانی میزان گوش دادن به رادیو ۱۱۷
- جدول ۴-۶۸- آزمون های آماری جهت تحلیل سوال بیست و نهم ۱۱۷
- جدول ۴-۶۹- توزیع فراوانی میزان تماشای تلویزیون ۱۱۸
- جدول ۴-۷۰- آزمون های آماری جهت تحلیل سوال سی ام ۱۱۹
- جدول ۴-۷۱- توزیع فراوانی میزان تماشای ویدئو ۱۱۹
- جدول ۴-۷۲- آزمون های آماری جهت تحلیل سوال سی و یکم ۱۲۰
- جدول ۴-۷۳- توزیع فراوانی میزان تماشای ماهواره ۱۲۰
- جدول ۴-۷۴- آزمون های آماری جهت تحلیل سوال سی و دوم ۱۲۱
- جدول ۴-۷۵- نتایج آزمون فرضیه اول در بین والدین ۱۲۲
- جدول ۴-۷۶- نتایج آزمون فرضیه اول در بین فرزندان ۱۲۲
- جدول ۴-۷۷- نتایج آزمون فرضیه دوم ۱۲۳
- جدول ۴-۷۸- نتایج آزمون فرضیه سوم ۱۲۴
- جدول ۴-۷۹- نتایج آزمون فرضیه چهارم ۱۲۵
- مدل تحلیلی ۲-۱- عوامل مؤثر بر تفاوت نگرش ها و ارزش های اجتماعی ۶۱

چکیده پژوهش:

هدف از انجام پژوهش حاضر «بررسی جامعه شناختی تفاوت نگرش‌ها و ارزش‌های اجتماعی بین دو نسل جوانان و والدین» شهر هشتگرد در سال ۸۴ است. به همین منظور از بین جوانان (سنین ۲۵-۲۰ سال) و والدین (سنین ۶۰-۴۰ سال) شهر هشتگرد ۲۴۰ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. روش تحقیق، روش پیمایشی از نوع توصیفی - تبیینی است. به منظور گردآوری اطلاعات از پرسشنامه استفاده شد. در تجزیه و تحلیل داده‌های خام از طریق آمار توصیفی و آمار استنباطی شامل آزمونهای خی دو، T.test گروههای مستقل استفاده شد. نتایج نشان داد؛ بین نگرش در مورد سن ازدواج پسران در بین دو نسل تفاوت معناداری وجود دارد. در حالی که بین نگرش در مورد سن ازدواج دختران در بین دو نسل تفاوت معناداری وجود ندارد. فرضیه اول: بین دو جنس در ارتباط با نگرش‌ها و ارزش‌های اجتماعی دو نسل تفاوت معناداری وجود ندارد. فرضیه دوم: بین پایگاه اجتماعی - اقتصادی دو نسل و نگرش‌ها و ارزش‌های اجتماعی آنها تفاوت معناداری وجود دارد. فرضیه سوم: بین دو نسل در ارتباط با نگرش‌ها و ارزش‌های اجتماعی ازدواج تفاوت معناداری وجود دارد. فرضیه چهارم: بین دو نسل در ارتباط با استفاده از رسانه‌ها و نگرش‌ها و ارزش‌های اجتماعی آنها تفاوت معناداری وجود دارد.

فصل اول: کلیات

مقدمه

بیان مسأله

اهمیت و ضرورت تحقیق

اهداف تحقیق

سوالات تحقیق

مقدمه

فرآیند نوسازی در ایران همانند سایر جوامع سنتی که در حال گذار به شرایط نوین به سر می‌برند، جامعه را دستخوش تغییر و تحول همه‌جانبه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی نموده است. طبیعی است که در این تغییر و تحولات همه‌جانبه، نگرش‌ها و ارزش‌های اجتماعی مردم نیز تغییر می‌کند. تغییرات اجتماعی و فرهنگی در مقیاس و حوزه‌های مختلف موضوعی است که همواره مورد توجه جامعه‌شناسان بوده است. جامعه‌شناسان با توجه به بسط و گسترش حوزه‌های نظری و تجربی جامعه‌شناسی و نیز تغییرات صوری و نوعی حادث شده در جوامع انسانی موضوع را به صورت مشخص‌تر و انضمامی‌تر مورد توجه قرار داده‌اند.

جامعه ما با توجه به طی کردن روند نو سازی در روابط اجتماعی، زمینه مساعدی برای رشد تفاوت بین نسلی و در شرایط حادث‌تر شکاف نسلی را در خود دارد. تفاوت نسلی به جایگاه نسلی بر می‌گردد و شکاف نسلی مربوط به عوامل نسلی است. بررسی تفاوت نگرش‌ها و ارزش‌های دو نسل والدین و فرزندان در قلمرو مطالعات بین نسلی دارای قدمت طولانی است. جامعه‌شناسان با استفاده از دو رویکرد جامعه‌شناختی خرد و کلان به کشف روابط بین نسلی در سطح گسترده‌ای نائل آمده‌اند. در جامعه ما نیز طی چند سال اخیر، توجه نسبتاً زیادی به بررسی این روابط به ویژه در سطح خرد (روابط بین نسلی در سطح خانواده در نقش‌های والدین - فرزندان) معطوف گردیده است. بخشی از این مطالعات در حیطه شناخت تفاوت‌های نگرش‌ها و ارزش‌های اجتماعی دو نسل والدین و فرزندان صورت گرفته که پژوهش حاضر نیز عهده دار بررسی همین مسأله است.

تفاوت نسلی هم در بین متخصصان و هم متولیان امور فرهنگی جامعه مدتی است که اذهان را به خود مشغول کرده است. نگرش‌ها و ارزش‌های متفاوت بین نسل‌ها، باعث فاصله افتادن نسل پیشین از نسلی می‌شود که قرار است جامعه پذیر گردد و این نیرویی دافعه بر تعامل بین دو نسل در ارکان زندگی اجتماعی وارد می‌نماید. شکاف‌های ارزشی و نگرشی هر دو نسل را در حالتی از اضطراب و تردید قرار می‌دهد: نسل والدین به دلیل عواقب دل‌کندن از آنچه با آن زندگی کرده‌اند و نسل فرزندان به دلیل تردید از یافتن حقیقت. تفاوت بین نسلی، بسته به شدت آن حتی ممکن است نهادهای موجود در یک جامعه را که بر اساس تفکرات نسل یا نسل‌های گذشته پایه ریزی شده‌اند، به مجادله بکشاند.

ارزش‌ها در ابعاد مختلف کنش تأثیرات عظیمی در پی دارند که در ابعاد مختلف سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، مذهبی و . . . اعضای جامعه در کوتاه مدت و بلند مدت قابل مشاهده است.

بیشتر کنش افراد، ناشی از درونی شدن ارزش های جامعه در طی دوره رشد فرد است و درونی شدن ارزش ها در هر نسل به پیدایش «نسل ارزشی» آن جامعه در مقطعی خاص می انجامد و این دریچه ای است که از آن می توان به مسأله تفاوت نسل ها و در مرحله حاد تر به شکاف نسل ها در دوره هایی از حیات نگریست و درباره آن تأمل کرد.

آنچه در این پژوهش فراهم آمده است مجموعه ای از اطلاعاتی است که در مورد دو نسل والدین و فرزندان به دست آمده است. اطلاعات درباره تفاوت نگرش ها و ارزش های اجتماعی دو نسل در حوزه خانواده است.

بیان مسأله

ارزش ها درونی ترین لایه های شخصیت انسانها هستند و شناخت مطلوب واقعیت های درونی هر کس منوط به شناخت ارزش ها و نگرش های ارزشی اوست. ارزش ها به عنوان شکل دهنده پیام های نظام رفتاری افراد دارای بیشترین تأثیر در کنش های آنها بوده و در بعد فردی و روانی، مهم ترین منبع برای جهت گیری، درک و شناخت از خود و در بعد اجتماعی، مجموعه ای از عقاید و نگرش ها هستند که فرد در فرآیند جامعه پذیری آنها را به دست می آورد و خود را با قواعد و هنجارهای جامعه هماهنگ می سازد. ارزش ها در زمره مشخصه های مهم جوامع هستند که اهمیت آنها بر کسی پوشیده نیست. همچنین به مثابه پدیده های اجتماعی، نقش اساسی در شکل گیری، کنترل و پیش بینی کنش ها و گرایش های افراد جامعه داشته، عنصری مرکزی در ساختار فرهنگی جوامع به شمار می روند (یوسفی، ۱۳۸۳: بیست و هفت).

نگرش ها واسطه میان شناخت ها و رفتارها تلقی می شوند. نگرش نوعی جهت گیری مبتنی بر ارزشیابی از چیزها و امور است. گرایش ها بفرایندی از آگاهی فردی دلالت دارند، نگرش های افراد ناشی از گذشته آنها و تجربیات مختلف زندگی است (محسنی، ۱۳۷۹: ۱۹).

کم و کیف گرایش ها و باورهای نسل جوان و نسبت آن با نسل های پیشین به یکی از پرسش های محوری جامعه ایرانی تبدیل شده است. در این نکته نمی توان تردید کرد که برخی باورها و الگوهای رفتاری نسل جوان با نسل پیشین متفاوت است.

اعتقاد بر این است که جوانان در همه جوامع معمولاً به نظم اجتماعی موجود کم تر متعهدند و بیش تر مستعد ایجاد تغییر و دگرگونی در این نظام هستند. در مقابل نسل بزرگسال محافظه کارتر و حافظ نظم اجتماعی است و با منابع سنتی ارزشها و هنجارها پیوند محکم تری دارد. بدین ترتیب می توان انتظار داشت که میان این دو گروه فاصله بین نسلی شکل گیرد.

نسل بزرگسال در برابر تغییرات بیش تر مقاومت می کند و تغییر در میان گروه های جوان تر با سهولت بیشتری صورت می گیرد. بنابراین با تغییر و تحولات اجتماعی، تفاوت های بین نسلی پدید می آید که از آن، گاه به تعارض یا شکاف نسلی تعبیر می شود (اینگلهارت، ۱۳۷۵: ۲۰-۱۹).

در این که در نگرش ها و ارزش های دو نسل (جوانان و والدین) تفاوت وجود دارد، تردیدی نیست. اما اگر از حد معمول تجاوز کند مسأله ساز است. در این تحقیق تفاوت نگرش ها و ارزش های دو نسل فرزندان و والدین را مورد بررسی قرار می دهیم.

اینگلهارت دگرگونی حاصل شده در جامعه بر مبنای تحولات اجتماعی را در قالب دگرگونی فرهنگی در چارچوب سمت گیری های ارزشی که منجر به تفاوت های نسلی می شود تعریف می نماید (همان، ۱۱۵).

ارزش ها وسیله همبستگی اجتماعی هستند و انتقال ارزشها باعث پیوستگی فرهنگی می شود. به طور کلی می توان گفت که ارزشهای مشترک در ردیف مهم ترین عوامل همبستگی اجتماعی قرار دارند و عنصر مهم وحدت روانی اشخاص به شمار می آیند. از دیدگاه آسیب شناختی، یک پدیده زمانی به مسأله اجتماعی تبدیل می شود که از حد تعادل خارج شود، به طوری که آن مسأله ذهن افراد متخصص یا کسانی را که در ارتباط با آن هستند به خود جلب نماید. دیویس می گوید که تضاد والدین - فرزندان بایستی وجود داشته باشد؛ اما باید حد و مرز مشخصی داشته باشد (یوسفی، ۱۳۸۳).

در این تحقیق می خواهیم تفاوت نگرش ها و ارزش های اجتماعی جوانان و والدین شهر هشتگرد در سال ۸۴ را بررسی کنیم، که جوانان در گروه سنی ۲۵-۲۰ سال و والدین در گروه سنی ۶۰-۴۰ سال در نظر گرفته شده است.

در این پژوهش به چند پرسش اساسی باید پاسخ دهیم:

۱- آیا بین دو نسل از نظر نگرش ها و ارزش های اجتماعی تفاوت وجود دارد؟

۲- آیا تفاوتی بین نگرش ها و ارزش های اجتماعی دو نسل والدین و جوانان بر حسب جنسیت وجود دارد؟

۳- آیا بین نگرش ها و ارزش های اجتماعی دو نسل بر حسب پایگاه اجتماعی - اقتصادی تفاوت وجود دارد؟

۴- آیا بین نگرش ها و ارزش های اجتماعی دو نسل بر حسب تأهل تفاوت وجود دارد؟

۵- آیا بین استفاده از رسانه و نگرش ها و ارزش های اجتماعی والدین و جوانان تفاوت وجود دارد؟

اهمیت و ضرورت تحقیق

این مطالعه از این نظر اهمیت دارد که از یک سو با شناخت ارزش ها و از سوی دیگر با رفتارها و الگوهای رفتاری در ارتباط است. در پی شناخت تضادهای دو نسل بوده تا در نهایت از یک بحران محتمل به نام «بحران ارزشی» جلوگیری شود. این مطالعه بر این باور است که با شناخت تفاوت میان نگرش ها و ارزش های جوانان و والدین آنها می توان به اصلاحات اساسی در برنامه هایی که در جهت درونی کردن ارزش ها برای نسل جدید طراحی شده است بیشتر اندیشید و آن را بهینه کرد.

از طرف دیگر رهبران یک گروه یا یک کشور در صورتی می توانند مدیریت عقلانی داشته باشند که بدانند مردم درباره ارزش های جامعه چگونه فکر می کنند و بررسی نگرش های اجتماعی از این نظر تکوین یافته و می یابد که به مدیران و دولتمردان امور فرهنگی کمک کند که از طرز تفکر مردم (همه یا گروهی از آنان) درباره موضوعات مشخصی آگاه شوند.

جامعه امروز ما با توجه به طی کردن روند نوسازی در روابط اجتماعی، زمینه مساعدی برای رشد شکاف نسل ها را در خود دارد و محققان ناگزیر باید به این مسأله توجه بیشتری کنند. جوان بودن جامعه و وجود تعداد بسیار زیاد افراد در این دوره، دورنمای آینده آن را تنها در سایه شناخت و فهم درست آن می توان تصور کرد.

همچنان که اینکلهارت می گوید دگرگونی فرهنگی از طریق جایگزینی نسل ها صورت می گیرد. مطالعه تفاوت نگرش ها و ارزش ها، در فهم ساز و کارهای این تغییر و تحولات به ما کمک می نماید. از آنجایی که تغییر و تحول امری گریز ناپذیر است، هر چند نمی توان و نیز درست نیست که با دید کاملاً منفی به تحولات فرهنگی در جامعه نگریست، شناسایی ساز و کارهای این تحول مخصوصاً در سطح خرد و میانه شاید بتواند به ما کمک کند که سرعت ایجاد تفاوت بین نسل ها را متعادل تر نماییم و با نسل های بعدی محاسبه شده تر رفتار کنیم.

اداره امور گروه ها در وضعیت های فرهنگی مختلف متفاوت است. لذا شناخت و بررسی وضعیت فرهنگی جامعه و گروه های مختلف امری ضروری و حائز اهمیت است. بنابراین ضرورت شناخت عناصر فرهنگی، یعنی ارزش ها، باورها و تمایلات رفتاری در میان گروه های مختلف سنی اهمیت فراوان دارد و سودمند است.